

ТМ	Г. XXIX	Бр. 1-2	Стр. 9 - 13	Ниш	јануар - јун	2005.
----	---------	---------	-------------	-----	--------------	-------

UDK 316.74:2]:050(497.11)

Прегледни чланак

Примљено: 10.02.2005.

Драгољуб Б. Ђорђевић

Машински факултет

Ниш

СОЦИОЛОГИЈА РЕЛИГИЈЕ, ОПЕТ У "ТЕМАМА"

Резиме

У тексту, који је заправо увод у темат из социологије религије, излаже се кратак историјат објављивања текстова и посебних темата о религији у часопису *Теме*, гласилу Универзитета у Нишу. Овај је историјат донекле слика и прилика новијег развоја социологије религије у Србији. Главни уредник часописа објашњава принципе који су га руководили при публиковању текстова из социологије религије.

Кључне речи: социологија религије, социологија религије у Србији, часописи из социологије религије у Србији

У нашем је часопису већ устаљен обичај редовног објављивања текстова о религији, посебно чланака из области *социологије религије*, што је кулминирало појављивањем и целокупног речничког штива спремљеног за *Социолошки речник*.¹

Уз још раније штампање појединачних написа, веома брзо се прешло на праксу публиковања засебних темата о религији, од којих су поједини значили *прекретницу* у домаћој религиологији, то јест произвели су дугорочно дејство на млађе научнике и определили правце развоја социологије религије.²

brkab@bankerinter.net

¹ Видети: *Социолошки речник – Социологија религије*, **Теме**, 3, 2003, стр. 353-408, као и мој увод: *Речнички извод из социологије религије*, стр. 355-360.

² Братија социолога религије слаже се, примера ради, да је то случај са тематом *Мале верске заједнице*, данас, **Марксистичке теме**, 3-4, 1987, стр. 41-225. По-

Износећи на видело преко стотину радова, приређивачи су водили рачуна о уравнотеженој заступљености наших и иностраних писаца, о томе да је међу улогама периодике и та да упознаје читаоце са свежим, пресудним и утицајним, поглавито *странским*, текстовима и ауторима у социологији религије.³

Стога сте, примерице, на страницама часописа сретали религиолошке *величине* попут Р. Робертсона (Robertson), Р. Старка (Stark) и Т. Лукмана (Luckmann),⁴ из западног дела екумене, и Д. М. Угриновича (Угринович), И. Н. Јаблокова (Яблоков) и Н. Богомилове (Богомилова), са њене источне стране.⁵

Баланс светског и нашег, одличника и јуноша, класичних и савремених места у социологији религије, укоричених у *Темама*, произвео је пријатну чињеницу – чланци се обилато цитирају – која врхуни у томе да се они *прештампавају* и у америчким журналима.⁶

гледати и мој истоимени увод у темат, стр. 43-44. (Да не буде забуне, часопис, који улази у 29. годину излагања, у почетку – нешто више од деценије – тако се звао.)

³ Било би корисно урадити библиографију са анотацијама објављених текстова о религији у *Темама*, што остављамо у задатак неком од последипломаца из социологије религије на Филозофском факултету у Нишу.

⁴ Том предводнику антисекулариста, који ми је пре десетак година учинио част давши ми уводну адресу са Прве европске социолошке конференције на ексклузивно објављивање (види на страни 239 у мом зборнику *Повратак светог?*, Градина, Ниш 1994), овде преносим чланак из *Social Compass*-а *Религијска ситуација у Европи: позадина савремених преобраћања*

⁵ Вероватно најважнији есеј до сада стављен у корице гласила Универзитета у Нишу јесте онај Р. Старка и В. С. Бејнбриџа (Bainbridge) *О црквама, сектама и култовима: уводни појмови за једну теорију верских покрета*, **Марксистичке теме**, 3-4, 1987, стр. 182-199 (Of Churches, Sects, and Cults: Preliminary Concepts for a Theory of Religious Movements, *JSSR*, 1, 1979, pp. 117-131). Из њега се испилила њихова славна *теорија рационалног избора*, систематски изведена у књизи *A Theory of Religion*, New York, Peter Lang, 1987.

⁶ Наводимо ради илустрације студију Нонке Богомилове *Reflections on the Contemporary Religious "Revival" Religion, Secularization, Globalization*, **Теме**, 4, 2003, стр. 513-522, прештампану у пристонском часопису **Religion in Eastern Europe**, 4, 2004, pp. 1-10.

Приређивачи, а најчешће је то био потписник овог подсетника, водили су рачуна о томе да треба бринути о *млађим научницима* и њима, пре свега, пружити шансу; тискати текст амбициозном последипломцу – какав је Ж. Симић,⁷ колегиници која јесте пред одбраном вредне магистарске радње, што је случај Д. Радисављевић-Ципаризовић,⁸ М. Благојевићу – млађаном по докторату а тако "старом" по угледу у струци,⁹ младој, како приличи звању, наставници Д. Гавриловић која нас је већ задужила са М. Хамилтоном (Hamilton).¹⁰

У тематима из социологије религије, сем публиковања превода текстова знаних писаца, увела се и пракса обавезног штампања покојег чланка и на *језику оригинала*, радило се ту о енглеском или француском, руском или бугарском,¹¹ албанском или ромском... језику. Почесто јесте то намера уредништва да потпомогне културу вишејезичности, а каткад поштовање ауторових жеља.

У темату о коме иде слово, настављајући гореспоменућу традицију, приступамо пионирском чину: по први пут у историји нашег академског издаваштва, посебно часописног, објављујемо чланак на *ромском језику* у једном универзитетском гласилу. Аутор, поред тога што обрађује култно место Рома муслимана, обелодањује и самосво-

⁷ Студент последипломских студија из социологије религије на Филозофском факултету у Нишу. У темату му се публикује текст под насловом *Религијска култура традиционалних православних верника*.

⁸ Само што није позвана да приступи јавној одбрани магистарске тезе из социологије религије на Филозофском факултету у Београду. У овом се броју појављује радом *Религија и свакодневни живот*.

⁹ Бившем докторанту из социологије религије на Филозофском факултету у Београду – одбрани тезу пре годину-две – ових дана излази докторат код *Филипа Фишњића*. Штапамо му подужи чланак: *Савремене религијске промене: секуларизациона парадигма и десекуларизација*.

¹⁰ Доценткиња за социологију религије на Филозофском факултету у Нишу јесте главни "кривац" што је београдски издавач СЛЮ обогатио уџбеничку књижевност преводом М. Хамилтонове **Социологије религије**. Њој објављујемо напис *Друштвене норме као одраз друштвених вредности*.

¹¹ Овде Н. Богомиловој, европски познатом бугарском социологу религије, објављујемо рад на матерњем језику: *Някои проблеми на отношенията държава-църква в Сърбия и Черна Гора, Македония, и България днес: законови текстове и социалнополитически контекст*.

јни предлог ромског писма.¹² Приређивач се дичи овим, малецним а битним, приносом ромској еманципацији и интеграцији.¹³

У *Теминим* тематима из социологије религије редовно су ишли и иду *прикази и осврти* на најновије религиолошке књиге, као згодна форма вежбања критичког духа почетника у стварима писања. Овога пута се потретило да то буду публикације нишких социолога или оне њиховом ангажованошћу изашле у граду на Нишави.¹⁴

Елем, и по обиму и по садржају, као и према учесталости појављивања, текстови и читави темати из социологије религије у *Темама*, часопису Универзитета у Нишу, сва је прилика, били су својеврсна замена за непостојећи наменски журнал под називом *Социологија религије*. У том се погледу ситуација донекле мења, јер су се у међувремену изродиле две публикације с намером да понесу потцртани наслов. Међутим, лако је прикачити фирму – већ је теже унапредити дућан. Стога треба бити стрпљив и сачекати да ли ће се замишљено остварити.¹⁵ *А дотле се Теме неће одрећи стеченог права да буду промотор социологије религије и социолога религије.*

¹² У питању је *Tekiya* текст И. Османија, који иде у ред виђенијих и образованијих српских Рома.

¹³ Ја сам као социолог религије, интересујући се за ромске религиозне обичаје, дубоко загазио у ромологију. Предстоји ми финализација студије под именом **Социологија религије верског живота Рома**.

¹⁴ Ж. Симић приказује А. Баркер **Нове религиозне покрете**, Д. Тодоровић представља Е. Штитковца **Духовну страну Америке**, И. Вељковић пише о **Roma Religious Culture** Д. Б. Ђорђевића, М. Филиповић размишља над зборником Д. Тодоровића **Evangelization, Conversion, Proselytism**, док Т. Николић подвргава суду Д. Тодоровића и Д. Б. Ђорђевића збирку расправа **О мисионарењу, преобраћању и прозелитизму**.

¹⁵ Мислим на часописе **Religija i tolerancija**, који издаје ЦЕИР из Н. Сада, и **Религија**, који излази у Шапцу. Видети моју оцену њихових достигнућа и, уопште, стања светских часописа из социологије религије у текстићу: *Novina na časopisnom nebu*, **Religija i tolerancija**, N. Sad, 2/2004, str. 139-140.

Dragoljub B. Đorđević, Niš

SOCIOLOGY OF RELIGION, AGAIN IN THE "TOPICS"

Summary

In the article, which is actually an introduction for the new Topics' thematic issue on sociology of religion, the author presents short history of publishing religion related articles and thematic issues in the "Topics", the journal of University of Niš. This history could be seen as a mirror of latest development in Serbian sociology of religion. The editor-in-chief of the journal explains the principles which led him while deciding to publish articles from the field of sociology of religion.

Key Words: sociology of religion, sociology of religion in Serbia, journals related to sociology of religion in Serbia.